

застрашавали съобщенията си, или като дѣйствували непосредствено противъ тѣхъ. Често пжти едната армия се располагала въ укрѣпенъ лагеръ, а другата я наблюдавала. Още по често и двѣтъ армии раздробявали силитѣ си, заемали важнитѣ и силни въ тактическо отношение мѣстни пунктове и водили малка война, съ туй прѣдположение, че съвокупността на успѣхитѣ, издържани въ частнитѣ срѣщи и сблъсквания, можала да се равни на една побѣда, издържана въ едно рѣшително сражение. Но въобще и въ

всички случаи армиитѣ стояли въ постоянно, може да се каже, бездѣйствие, като бездѣйствието имъ разбираме въ тѣзи смисълъ, че като избѣгвали боя и маневрирали, тѣ ни най малко не проявявали онова напъжение на сили, онѣзи дѣятелностъ, които сж необходими за добивание важни и рѣшителни успѣхи чрѣзъ бой. Въ тѣзи смисълъ и малката война, и дѣйствиата на отдѣлнитѣ отряди, и маневриранieto на самитѣ армии трѣбва да се разглѣждатъ не иначе, освѣнтъ като бездѣйствие.

§ 26.

Характера на войнитѣ въ този периодъ въобще.

Отъ всичко това слѣдва, че макаръ войната да загубила по напѣршния си неправиленъ и жестокъ характеръ, но въ замѣна на това добила характеръ на бавностъ, нерѣшителностъ, излишна правилностъ и методизмъ. Тѣй като походитѣ се почвали повечето джти въ напѣрднала пролѣтъ, а се свършвали въ ранна есенъ съ располагание армиитѣ и отъ двѣтъ страни на зимни квартири, — тѣй като въ продължение на тѣзи кратковременни походи дѣйствиата били бавни и нерѣшителни, а цѣлитѣ и резултатитѣ имъ неважни и често пжти нищожни, а въ тѣчение на зимата и по голѣмата частъ отъ есенъта и пролѣтъта армиитѣ стояли въ пълно бездѣйствие, то войнитѣ се и проточали твърдѣ дълго, стрували на държавитѣ голѣми загуби на хора и немѣтнi разности и се свършвали не вслѣдствие на успѣхитѣ или надмощието, придобити съ силата на оржжието, а единствено вслѣдствие пълното истощение на силитѣ и срѣдствата отъ едната, а по често и отъ двѣтъ воююща страни.

Такъвъ билъ въобще характера на войнитѣ въ края на XVII и началото на XVIII столѣтие, и на методизма въ начина на водението на войната, съвсѣмъ несъгласенъ съ истинския смисълъ, духъ, цѣль и значение на послѣдната.

Исключение отъ това правятъ дѣйствиата на нѣкои полководци, като: Монтекукули, Тюреннъ, принцъ Евгений савойски, Марлборо, Вандомъ и Вилларъ, които се отличаватъ отъ другитѣ съ по голѣма смѣлостъ, рѣшителностъ, бързина или пѣкъ искусство. Причинитѣ за това имъ силно отличие и безспорно достойнство и искусство били високитѣ лични дарби на означенитѣ полководци. При всичко това и тѣзи послѣднитѣ, свързани въ дѣйствиата си отъ влиянието на правителствата и отъ всички обстоятелства, за които говорихме по горѣ, не можали, като Густавъ-Адолфа, да се възвисятъ надъ лъжовнитѣ понятия и прѣдрасждъци на времето си и да даджтъ на искусството истинско и правилно направление.